

UCHWAŁA NR 93/2025
ZARZĄDU POWIATU OSTROWIECKIEGO

z dnia 15 kwietnia 2025 r.

**w sprawie umowy określającej warunki organizacyjno-finansowe działalności oraz program działania
Muzeum Historyczno - Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim**

Na podstawie art. 4 ust.1 pkt.7 i art.32 ust.2 pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. 2024, poz. 107, 1907) w związku z art. 15 ust. 5 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. 2024 r. poz. 87) Zarząd Powiatu Ostrowieckiego uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się treść umowy wraz z załącznikami określającej warunki organizacyjno-finansowe działalności oraz program działania Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim, dla którego Powiat Ostrowiecki pełni funkcję organizatora.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Staroście Ostrowieckiemu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Członek Zarządu Powiatu

Lukasz Dybiec

Przewodniczący Zarządu
Powiatu

Agnieszka Rogalińska

Członek Zarządu Powiatu

Piotr Maj

Członek Zarządu Powiatu

Robert Rogala

UMOWA Or.I.032.111.2025

w sprawie warunków organizacyjno-finansowych działalności Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim oraz programu jego działania

zawarta w dniu 15.04. 2025 r. w Ostrowcu Świętokrzyskim pomiędzy:

Powiatem Ostrowieckim z siedzibą w Ostrowcu Świętokrzyskim, ul. Iłżecka 37 - organizatorem Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim w imieniu którego działa Zarząd Powiatu Ostrowieckiego zwany dalej „**Organizatorem**”

reprezentowanym przez:

Agnieszke Rogalińską – Starostę Ostrowieckiego,

Łukasza Dybca – Wicestarostę Ostrowieckiego

przy kontrasygnacie **Skarbnika Powiatu – Julity Szewczyk**

a

Panem Andrzejem Przychodnim – Dyrektorem Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim

zamieszkałym:

dalej zwanym „**Dyrektorem**”

dalej łącznie zwanymi „**Stronami**”

Stosownie do postanowień art. 15 ust. 5 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87 t.j.), zwanej dalej „ustawą” oraz § 4 ust. 1 umowy Or.I.032.410.2021 z dnia 20 grudnia 2021 r. pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego a Powiatem Ostrowieckim w sprawie prowadzenia jako wspólnej instytucji kultury w związku z uzgodnionym powołaniem Pana Andrzeja Przychodniego na stanowisko Dyrektora Muzeum Historyczno-Archeologicznego, strony umowy zgodnie określają warunki organizacyjno-finansowe działalności „Muzeum” oraz program jego działania na okres lat 2025 – 2032.

Mając na uwadze znaczenie działalności Muzeum w zakresie gromadzenia, opracowywania i upowszechniania zbiorów, w tym w szczególności zadania instytucji, której powierzona została opieka nad dobrem światowym i wykonywanie działań wynikających z wpisu Krzemionkowskiego Regionu Pradziejowego Górnictwa Krzemienia Pasiastego na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, kierując się powszechnie obowiązującymi przepisami, strony zawierają umowę, której przedmiotem jest także określenie praw i obowiązków Stron niniejszej umowy o następującej treści:

§ 1

1. Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim, zwane dalej „Muzeum” jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do Rejestru Instytucji Kultury Powiatu Ostrowieckiego nr 1/1999, prowadzoną jako wspólna instytucja kultury Powiatu Ostrowieckiego, zwanego dalej „Powiatem” i ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, zwanego dalej „Ministrem”.

2. Powiat zobowiązuje się do podjęcia wszelkich starań do utrzymania dotacji podmiotowej dla Muzeum na poziomie nie niższym niż zadeklarowany w założeniach finansowych określonych w załączniku nr 2 do umowy, z zastrzeżeniem okoliczności, na które Powiat jako Organizator nie ma wpływu. Jednocześnie Organizator zobowiązuje się do występowania do właściwego Ministra o proporcjonalne zwiększenie kwoty dotacji podmiotowej dla Muzeum.
3. Organizator zobowiązuje się do przekazania dotacji celowych na finansowanie i dofinansowanie realizacji zadań inwestycyjnych oraz projektów kulturalnych przyjmowanych przez Radę Powiatu Ostrowieckiego.
4. Powiat i Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego sprawują nadzór nad działalnością Muzeum.

§ 2

1. Muzeum zarządza Dyrektor, który reprezentuje je na zewnątrz i odpowiada za całość spraw związanych z prawidłowym jego funkcjonowaniem, realizacją zadań i celów w tym realizacją *Programu działalności dyrektora Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim w latach 2025-2032* zwanego dalej Programem, stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej umowy, który to Program został przedstawiony w Konkursie na kandydata na stanowisko dyrektora Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim ogłoszonym w Uchwale Nr 238/2024 Zarządu Powiatu Ostrowieckiego z dnia 24 września 2024 r.
2. Dyrektor zobowiązuje się do wykonywania obowiązków z należytą starannością i dokładnością, dążąc do realizowania przedstawionego Organizatorowi Programu oraz realizacji szczegółowych i zaktualizowanych planów działalności Muzeum, w zakresie działalności programowej, finansowej, remontowej i inwestycyjnej na każdy kolejny rok budżetowy, opartych o Program, o którym mowa w ust. 1 oraz planu finansowego na dany rok.
3. Dyrektor jest zobowiązany do dbałości o dobre imię Muzeum w okresie sprawowania swojej funkcji.
4. Dyrektor zobowiązany jest do dbałości o mienie Muzeum.

§ 3

1. Podstawą gospodarki finansowej Muzeum jest plan finansowy ustalony przez Dyrektora zgodnie z przepisami ustawy, o której mowa w ust. 2, z zachowaniem wysokości dotacji Powiatu Ostrowieckiego oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego działających jako współprowadzący Muzeum w wymiarze finansowym określonej w załączniku nr 2 do umowy.
2. Dyrektor odpowiada za prowadzenie gospodarki finansowej Muzeum zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.).
3. W uzasadnionych przypadkach, Dyrektor może dokonywać zmian planu finansowego Muzeum, stosując odpowiednio przepisy ustawy, o której mowa w ust. 2.
4. Dyrektor zobowiązuje się do podejmowania starań w celu pozyskiwania dodatkowych środków finansowych, w tym dotacji celowych na wsparcie działalności Muzeum z innych źródeł niż wskazane w ust. 1.
5. Dyrektor zobowiązuje się do podejmowania starań w celu zapewnienia uzyskania poziomu przychodów założonego w rocznym planie działalności Muzeum oraz dokonywania wydatków w sposób celowy i oszczędny, dążąc do uzyskania jak najlepszych efektów z danych nakładów.

6. Dyrektor jest zobowiązany wobec Powiatu i Ministra do opracowania i przedstawienia sprawozdań i planów działania Muzeum zgodnie z przyjętymi zasadami i terminami określonymi przez Ministra. Powiat uznaje sprawozdania i plany przedstawione przez Muzeum jako formę realizacji zadań Dyrektora w ramach niniejszej umowy.

§ 4

Strony zobowiązują się do bieżącego wzajemnego informowania się o wszelkich okolicznościach mających lub mogących mieć wpływ na wykonanie umowy oraz na działalność Muzeum.

§ 5

Dopuszcza się możliwość renegotjacji umowy w przypadku obniżenia dotacji o których mowa w § 3 ust. 1 lub w przypadku wystąpienia prawdopodobieństwa niezrealizowania Programu z przyczyn niezależnych od Dyrektora oraz w przypadkach pozostających poza kontrolą Organizatora lub Dyrektora, w tym w przypadku wystąpienia siły wyższej.

§ 6

1. Dyrektor jest zobowiązany do niezwłocznego przekazania Organizatorowi kopii wyników zewnętrznych kontroli przeprowadzonych w Muzeum, w tym w szczególności protokołów z kontroli i audytów oraz wystąpień pokontrolnych wraz z odpowiedziami udzielonymi kontrolującym.
2. Na wniosek Organizatora Dyrektor jest zobowiązany, z zastrzeżeniem obowiązujących przepisów do przekazywania Organizatorowi innych posiadanych informacji dotyczących działalności Muzeum.

§ 7

1. Dyrektor jest zobowiązany do przekazania Organizatorowi w terminie 14 dni od powołania go na stanowisko aktualnego wykazu związków zawodowych działających w Muzeum oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych właściwych ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez Muzeum, o których mowa w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.
2. W przypadku zmiany wykazie o którym mowa w ust. 1 Dyrektor każdorazowo zobowiązany jest do niezwłocznego przekazania Organizatorowi aktualnego wykazu.

§ 8

1. Dyrektor może, poza pełnieniem funkcji Dyrektora wykonywać zadania w macierzystej jednostce zgodnie z zasadami przyjętymi przez Organizatora.
2. Dyrektor zobowiązuje się w czasie trwania umowy do nie podejmowania działalności konkurencyjnej w stosunku do działalności prowadzonej przez Muzeum.
3. Dyrektor zobowiązuje się nie świadczyć pracy w ramach stosunku pracy lub na innej podstawie na rzecz jakiegokolwiek innego podmiotu prowadzącego działalność konkurencyjną w stosunku do działalności prowadzonej przez Muzeum.
4. Działalnością konkurencyjną w stosunku do działalności prowadzonej przez Muzeum w rozumieniu niniejszej umowy jest każda działalność, niezależnie od formy organizacyjnej i prawnej, która wchodzi w zakres działalności Muzeum określonej w statucie.

5. W przypadku prowadzenia działalności, o której mowa w ust. 2 i 3 przed powołaniem na stanowisko, Dyrektor zobowiązany jest zaprzestać prowadzenia tej działalności najpóźniej z dniem powołania na stanowisko dyrektora. Stosowne oświadczenie w tej sprawie Dyrektor składa Organizatorowi nie później niż w dniu powołania.

§ 9

1. Organizator udziela zgody na korzystanie przez Dyrektora z urlopu oraz wykonywanie wyjazdów służbowych zgodnie z zasadami przyjętymi przez Organizatora z wyłączeniem wyjazdów służbowych do Oddziału Muzeum „Pałac Wielopolskich”.
2. Dyrektor informuje Organizatora o tym, komu powierza kierowanie Muzeum w czasie jego nieobecności w sytuacji o której mowa w ust. 1.

§ 10

1. Dyrektor zobowiązuje się do nie wykorzystywania informacji poufnych, uzyskanych w trakcie pełnienia swojej funkcji w inny sposób niż w celu należytego wykonywania obowiązków oraz do nie przekazywania tych informacji żadnym osobom, z wyjątkiem osób z którymi współdziałanie w celu realizacji obowiązków wynikających z przepisów prawa i niniejszej umowy jest konieczne lub przypadków, gdy wymaga tego przepis prawa.
2. Dokumenty oraz informacje związane z wykonywaniem niniejszej umowy nie mogą być przez Dyrektora wykorzystywane do innego celu niż cel określony w przedmiocie umowy.
3. Dyrektor ma obowiązek zachowania poufności przez okres sprawowania kadencji oraz przez 6 miesięcy po upływie okresu obowiązywania niniejszej umowy.
4. Przez informację poufną, o której mowa w ust. 1 należy w szczególności rozumieć informacje handlowe, techniczne, organizacyjne, programowe i know-how oraz inne uzyskane w związku z pełnieniem funkcji Dyrektora.

§ 11

1. Umowa wchodzi w życie z dniem powołania na stanowisko Dyrektora i obowiązuje przez cały okres zajmowania przez niego stanowiska.
2. Odstąpienie Dyrektora od realizacji niniejszej umowy może skutkować odwołaniem go przez Organizatora z zajmowanego stanowiska.
3. Odwołanie Dyrektora skutkuje rozwiązaniem z nim umowy z dniem odwołania.

§ 12

1. Niniejsza umowa została zawarta w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej Strony.
2. Załączniki do umowy stanowią jej integralną część.
3. Wszelkie zmiany umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 13

W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie przepisy powszechnie obowiązujące, w szczególności:

- 1) ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej,
- 2) ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach,
- 3) ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- 4) ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny.

§ 14

1. Dyrektor i Organizator zobowiązują się współdziałać ze sobą w dobrej wierze i z poszanowaniem słusznym interesów każdej ze Stron.
2. W przypadku sporów powstałych pomiędzy Stronami w związku z umową, Strony podejmą wszelkie starania w celu osiągnięcia porozumienia w kwestii spornej.
3. W przypadku nieosiągnięcia takiego porozumienia, spory mogące wyniknąć przy realizacji umowy będą rozstrzygane przez Sądy właściwe dla siedziby Organizatora

Dyrektor

Organizator

.....

.....

.....

Skarbnik Powiatu Ostrowieckiego

.....

Załączniki:

- 1) Program działalności dyrektora Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim w latach 2025-2032
- 2) Założenia finansowe realizacji Programu działalności dyrektora Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim w latach 2025-2032

**Program działalności dyrektora Muzeum
Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim
w latach 2025-2032.**

Ocena stanu aktualnego MHA

Charakterystyka ogólna

Placówka powstała w 1966 r. (*de facto* Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Ostrowcu Świętokrzyskim formalnie powołało do istnienia Muzeum Regionalne, nadało mu statut i określiło zakres jego działalności merytorycznej 25 września 1970 roku). Pierwotnie główną siedzibą muzeum był Pałac Wielopolskich w Częstocicach. Od 20 listopada 1978 roku nastąpiło włączenie do struktury organizacyjnej muzeum Oddziału w Krzemionkach (Sudole), który obecnie pełni funkcję siedziby głównej. Pod nazwą Muzeum Historyczno-Archeologicznego jednostka funkcjonuje od roku 1986 i jest samorządową jednostką kultury. Poza Muzeum Archeologicznym w Wiślicy, Oddziałem Muzeum Narodowego w Kielcach, jest to jak dotąd jedyny podmiot w regionie odwołujący się w swej nazwie do dziedzictwa archeologicznego, jako istotnego składnika swych zbiorów. Organizatorem od roku 1999 jest Powiat Ostrowiecki, a od roku 2022 nastąpiła zmiana statutu w związku ze współprowadzeniem Muzeum przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Od ostatniej reformy administracyjnej MHA jest jednym z muzeów rejestrowanych, czyli wpisane jest do rejestru założonego w roku 1998, który prowadzony jest dla muzeów gromadzących zbiory o wyjątkowym znaczeniu dla dziedzictwa kultury i spełniających wysokie kryterium działalności merytorycznej. Muzeum kontynuuje tradycje dawnego muzeum PTK działającego w latach 1929-1939 i posiada w swych zasobach część zbiorów przedwojennego muzeum. Historia muzealnictwa ostrowieckiego posiada zatem analogie do początków innych placówek w regionie, takich jak muzeum w Sandomierzu czy w Kielcach, gdzie początki tej formy opieki nad dziedzictwem przeszłości łączą się również z aktywnością członków Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Obecnie terenem działania MHA jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej, chociaż statut dopuszcza działalność muzeum w kraju i poza jego granicami.

Majątkiem nieruchomym MHA jest wybudowany w ostatniej ćwierci XIX w. Pałac Wielopolskich w Częstocicach wraz zabytkowym założeniem parkowym, wpisany do rejestru zabytków pod nr 614A. Jako pierwsza siedziba Muzeum Regionalnego, pałac pełni w większym stopniu funkcję ekspozycyjną i magazynową dla zbiorów Działu Historii oraz Działu Sztuki i Rzemiosła Artystycznego. Park pałacowy w części południowej administrowany przez Muzeum jako wieczystego użytkownika (część północna we władaniu Miasta Ostrowiec Świętokrzyski) stanowi własność Skarbu Państwa w zarządzie Powiatu Ostrowieckiego. Obszar stanowiący fragment komponentu 1. Krzemionkowskiego Regionu Pradziejowego Górnictwa Krzemienia Piasistego wpisanego 6 lipca 2019 roku na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, a uprzednio objęty ochroną prawną jako Pomnik Historii (1994 r.), teren wpisany do rejestru zabytków (wpis już w 1945 r., a później kilkakrotnie aktualizowany) i rezerwat przyrody „Krzemionki Opatowskie” (od 1995 r.) - jest także wieczyście użytkowany przez MHA jako mienie Skarbu Państwa w zarządzie Powiatu Ostrowieckiego. Tu mieści się obecna siedziba główna, zatem administracyjnie jest ona położona na terenie gminy Bodzechów w miejscowości Sudół i jest jednocześnie oddziałem jednostki noszącym nazwę Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki.

Od 2011 roku muzeum dysponuje w tym miejscu zespołem budynków, powstałych przy granicy rezerwatu od strony północno-zachodniej, które pełnią funkcję administracyjną oraz ekspozycyjno-magazynową. Dość istotnym atutem tego zespołu są stosunkowo

nowoczesne magazyny, gromadzące głównie zbiory Działu Archeologii, depozyty Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ale także zbiory Działu Przyrody (przede wszystkim tzw. kolekcja litologiczna) i depozyty geologiczne (kolekcja Kazimierza Rdzanka). W części rezerwatu udostępnianej do zwiedzania w formie trasy turystycznej znajduje się rekonstrukcja pradziejowej osady z odtworzonymi czterema budynkami kultur: pucharów lejkowatych, amfor kulistych i mierzanowickiej oraz piecem garncarskim i innymi strukturami takimi jak jamy gospodarcze lub przydomowe poletka uprawne. Obok osady zlokalizowana jest rekonstrukcja grobowca kultury pucharów lejkowatych z Broniszowic i przestrzeń użytkowana bardziej intensywnie w czasie wydarzeń plenerowych organizowanych przez Muzeum. W tym rejonie znajduje się także dawny budynek administracyjny, obecnie użytkowany jako magazyn materiałów i sprzętu oraz warsztat. Pomnik Jana Samsonowicza, odkrywcy krzemionkowskich kopalń stanowi rodzaj punktu początkowego zwiedzania przestrzeni pradziejowego pola eksploatacyjnego. Na polu górniczym obecne są pawilony - osłaniające eksponowane elementy infrastruktury nadkopalnianej i szyby służące wejściu do podziemnej części trasy (o długości ok. 450 m) oraz osobno – do kopalni nr 4 udostępnianej wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, głównie na potrzeby badawcze lub związane ze specjalistyczną edukacją archeologiczną czy geologiczną. Park pałacowy w części objętej opieką Muzeum posiada powierzchnię 2,284 ha, natomiast faktyczna stała kontrola w siedzibie głównej w Krzemionkach dotyczy powierzchni ok. 8 ha, chociaż Muzeum zawiaduje *de facto* 27,47 ha obszaru rezerwatu (wieczyste użytkowanie). Sprawowanie opieki nad całością (kolejne 154,48 ha użytkowane na cele kulturalne oraz 15,51 ha użytkowane na segmencie C pola górniczego), sprowadza się jednak do monitoringu i ewentualnych ingerencji w przypadku zagrożeń, albo prowadzenia w tych dalszych strefach badań archeologicznych (np. nieinwazyjnych na segmencie C) i przyrodniczych.

Część infrastruktury nadziemnej na terenie pola górniczego w Krzemionkach oraz pewne elementy podziemnej trasy turystycznej zostały przebudowane i zmodernizowane w związku z realizacją projektu pod nazwą „Zwiększenie dostępności do Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim poprzez poprawę infrastruktury Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki oraz Pałacu Wielopolskich” w ramach dofinansowania udzielonego przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, działanie: 8.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury, dziedzina: kultura i sztuka. Gruntowny remont dotyczył także Pałacu Wielopolskich, który zyskał charakter w większym stopniu nawiązujący do stanu z początków istnienia i lat 20. XX w. (np. taras południowy, posadzki w hallu głównym, parkiet taflowy) chociaż jego funkcja została jednocześnie w większym stopniu przystosowana do potrzeb muzealnych. Zakres prac w parku przy Pałacu Wielopolskich dotyczył m.in. ogrodzenia i w nieznacznym zakresie wnętrza parku (głównie wyrównanie ubytków i nierówności w podłożu) czy samej substancji przyrodniczej (usunięcie drzew i gałęzi zniszczonych przez czynniki naturalne). W obu siedzibach przede wszystkim zastosowano szereg środków umożliwiających dostęp dla osób z niepełnosprawnościami, takich jak windy czy oznaczenia z użyciem alfabetu Braille’a lub udogodnienia dla słabosłyszących, co było głównym celem projektu. W Krzemionkach powstała wystawa główna „Władcy Krzemienia”, która umożliwia zapoznanie się z większością zagadnień, nie tylko związanych z wydobywaniem i obróbką krzemienia pasiastego od 4. po 2. tysiąclecie p.n.e., ale także dotyczących przemian cywilizacyjnych poprzedzających te działania lub będących ich efektem.

Majątkiem ruchomym MHA jest wyposażenie budynków, sprzęt i środki transportu. Znaczna część tych składników majątku uległa dekapitalizacji (amortyzacji) od czasu zakupu w latach 2010/2011 czy wcześniejszych. W ciągu ostatnich 5. lat, a zwłaszcza w toku ostatniej inwentaryzacji majątku, zlikwidowano znaczną część przestarzałego i zużytego sprzętu, ale jednocześnie dokonano zakupów tylko części zamienników lub niezbędnych nowych urządzeń. Z pewnością należy brać pod uwagę konieczność ciągłej modernizacji różnych elementów infrastruktury, zwłaszcza w oddziale Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki. W obu oddziałach trwa też usuwanie wad i usterek przez wykonawców projektu „Zwiększenie dostępności...” w ramach gwarancji, co poświadcza konieczność ciągłego monitoringu stanu całości infrastruktury, gdyż nawet ostatnio dokonane modernizacje nie są rozwiązaniami doskonałymi, zwalniającymi Muzeum z troski o ich trwałość i funkcjonalność. Kolejne wyzwania wiążą się z problemem awaryjnego zaopatrzenia w energię elektryczną, a także jej wytwarzaniem i magazynowaniem oraz z termomodernizacją

budynków. Podobnym problemem jest kanalizacja sanitarna w Muzeum Archeologicznym i Rezerwacie Krzemionki.

W przypadku obu oddziałów projekt „Zwiększenie dostępności...” został zrealizowany jedynie w części swych pierwotnych założeń (ograniczenia finansowe zaistniały już na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie ze środków UE), ale w związku z tym, że w ciągu ostatnich lat była możliwość przetestowania zrealizowanych składników, należy zastanowić się nad tymi, które nie zaistniały, i w jakim zakresie należałoby je uwzględnić do wykonania, występując o środki zewnętrzne.

Do najpilniejszych zadań związanych z poprawą stanu majątkowego Muzeum należy realizacja „Prac służących ekspozycji elementów zabytkowego układu parkowego przy Pałacu Wielopolskich w Ostrowcu Świętokrzyskim – Częstocicach” w ramach Rządowego Programu Odbudowa Zabytków. Zmieni to zarówno wygląd jak i możliwości oddziaływania oddziału częstocickiego Muzeum (dwie ścieżki edukacyjne, przestrzeń spacerowa w parku, możliwość realizacji przedsięwzięć plenerowych (np. koncertów) w południowej części kompleksu).

W siedzibie głównej wyzwaniem podstawowym jest utrzymanie dobrego stanu technicznego urządzeń powstałych w ramach ostatniego projektu, naprawy i remonty bieżące ale także stopniowe kończenie procesu remontu rekonstrukcji osady pradziejowej (remont ostatniej chaty z Dobronia, wymiana pozostałej części ogrodzenia, budowa spichlerza oraz innych struktur towarzyszących istniejącej zabudowie, konserwacja struktur istniejących i drobne naprawy).

Dość ważne wydaje się też usunięcie pozostałości infrastruktury technicznej, która obecnie nie pełni żadnej funkcji (napowietrzna linia telefoniczna).

Muzealia

Muzealia stanowią najistotniejszy składnik majątku ruchomego, ze względu na funkcję jednostki. Jednak specyfika Muzeum polega przede wszystkim na sprawowaniu opieki nad unikatowym obiektem objętym obecnie wszystkimi możliwymi formami ochrony konserwatorskiej, posiadającym ponadregionalny status, czyli krzemionkowskim polem górniczym. Nie ma żadnych odpowiedników dla tego obiektu, zarówno w regionie, jak i w Polsce, gdyż jest to jedyny w naszym kraju zabytek archeologiczny, a właściwie, uwzględniając pozostałe komponenty, zespół zabytków wpisanych na Listę UNESCO. Stanowi zatem – już obecnie - symbol, który winien być nośnikiem możliwości oddziaływania Muzeum na zewnątrz. Z pewnością stopniowy proces zwiększenia tego oddziaływania można było obserwować w ciągu ostatnich 5. lat, trudno jednak uznać, że jest on satysfakcjonujący. Stan ten w znacznej mierze nie był i nie jest uzależniony od działalności muzealnej, zwłaszcza, że okres remontu obu oddziałów i pandemii COVID nie pozwolił na zdyskontowanie efektów wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa, który nastąpił w lipcu 2019 roku. Zamknięcie trasy turystycznej (w jej większej części) dla zwiedzających nastąpiło już w listopadzie tego samego roku, a ponowne otwarcie dopiero w lipcu 2021 roku.

Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki ze swym zapleczem magazynowym przede wszystkim gromadzi zasoby archeologiczne, geologiczne i przyrodnicze oraz pozwala na przechowywanie części zbiorów Pałacu Wielopolskich, którego możliwości w tym zakresie są mocno ograniczone. Bardzo ważnym atutem siedziby głównej w Krzemionkach jest możliwość przyjmowania depozytów Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, czyli materiałów pochodzących z archeologicznych badań ratowniczych prowadzonych w regionie.

Pałac Wielopolskich w Częstocicach, chociaż jest to również wyjątkowo dobrze zachowany zabytek architektury dziewiętnastowiecznej, posiada inną rangę niż Krzemionki. Jednakowoż wzgórze częstocickie jest także wielokulturowym stanowiskiem archeologicznym podlegającym od lat badaniom, szczególnie intensywnym w związku z inwestycjami infrastrukturalnymi. Zbiory archeologiczne i archeologia jako dziedzina nauki posiadają zatem dominującą pozycję w MHA, chociaż charakter całego Muzeum pozostaje wielodziałowy, gromadząc zasoby reprezentatywne dla archeologii, geologii, przyrody, historii, sztuki i etnografii. Są to muzealia głównie pochodzące z terenu regionu lub powiatu ostrowieckiego, albo też

powiązane z historyczną ziemią sandomierską *sensu largo*. Nie oznacza to, że należałoby traktować zbiory MHA jako wyłącznie regionalne, nawet jeśli *gros* tych przedmiotów powstało w rejonie Ostrowca. Sztandar powstańczy z 1863 roku, pistolet maszynowy „Bechowiec” czy niektóre egzemplarze gromadzonej tu porcelany ċmielowskiej, chociaż mają pochodzenie lokalne, są jednocześnie unikatowe, gdyż nie znajdziemy podobnych w zbiorach innych muzeów, albo takie analogie są bardzo nieliczne. Wraz z kolekcją rodzimego malarstwa, a zwłaszcza ostatnio znacząco powiększonymi zasobami fotograficznymi, stanowią dowody na wagę procesów historycznych, których zbiory Muzeum są odzwierciedleniem. Ten regionalny nurt kolekcji MHA jest też refleksją oddziaływań płynących z kraju, ale także spoza granic Polski. W ostatnich latach został on wzbogacony o wiele nowych składników, które po części dotyczą elementów dziedzictwa, które w tę sferę przeszły stosunkowo niedawno. Mam tu na myśli malarstwo czy rysunki lub fotografie twórców żyjących lub niedawno zmarłych, ale także wyroby ceramiczne nowszych serii wytwórni ċmielowskiej. Unikatuowe są w tej grupie neony ostrowieckie: 1 odtworzony i 1 odrestaurowany. Nie można też pominąć bardzo dużego zasobu dokumentów gromadzonych w Dziale Historii. Muzeum jest też właściwym miejscem dla zabezpieczenia pamiątek i dokumentacji związanej z działalnością Zakładów Ostrowieckich i Huty Ostrowiec czy ww. Zakładów Porcelany ċmielowskiej. Zainicjowano również gromadzenie judaików, będących materialną spuścizną po licznej społeczności żydowskiej zamieszkującej Ostrowiec od wieku XVIII po okres ostatniej wojny.

Stan inwentaryzacji zbiorów w świetle przeprowadzonej z początkiem roku bieżącego kontroli zgodności stanu faktycznego z zapisami w księgach, wydaje się satysfakcjonujący. Odmiennie przedstawia się kwestia digitalizacji, która dotąd oparta była na przestarzałym i problematycznym systemie Musnet a dotychczasowe próby pozyskania środków na nowoczesny program inwentaryzacyjny nie przyniosły pozytywnych efektów. Modernizacji z pewnością wymaga także sposób przygotowywania kart katalogu naukowego i cyfrowej dokumentacji – fotografii czy skanów. Dokonana w roku 2020 weryfikacja regulaminu i systemu przyjmowania nowych obiektów do Muzeum wypełniła wcześniejsze kierowane 5 lat temu wytyczne NIK.

Po części, dzięki dokonanim z dotacji celowej MKiDN zakupom sprzętu, będzie możliwa postulowana modernizacja procesu digitalizacji zbiorów. Niezbędnym elementem jest jednak zakup nowoczesnego programu inwentaryzacyjnego (np. Muzeo), który pozwoli na import danych z Musnet i wprowadzanie nowych rekordów. W związku z obserwowanym rozwojem technologii cyfrowych, należy rozważyć wzbogacenie działalności o wykonywanie skanów laserowych muzealiów, celem dokumentacji i publikacji w sieci. Jest to jednak uzależnione od możliwości pozyskania funduszy na dość kosztowne urządzenia służące takim działaniom (skaner laserowy z oprogramowaniem).

Realizując wytyczne Narodowego Instytutu Muzeów należy przystąpić do przygotowania strategii MHA w zakresie polityki gromadzenia zbiorów i perspektyw rozwoju Muzeum zgodnych z jego misją określoną statutem. Strategia winna być formą instrukcji ułatwiającej realizację ww. misji.

Zasoby kadrowe i organizacja pracy

Załoga muzeum realizująca misję placówki to obecnie 36 osób zatrudnionych na etatach lub ich części. Większość tych osób jest zatrudnionych na podstawie umowy na czas nieokreślony. W stosunku do roku 2019, kiedy były to 23 osoby, a część stanowisk merytorycznych nie było obsadzonych, obecny stan można uznać za względnie satysfakcjonujący, chociaż nie gwarantujący realizacji wszystkich zadań – np. w przypadku absencji części pracowników spowodowanej np. chorobami. W roku 2025 w MHA będzie pracować 35 osób, co jest efektem odejścia kolejnego pracownika na emeryturę (w ciągu roku bieżącego było ich trzech). Przewiduje się natomiast przejście osoby odbywającej obecnie staż do Działu Historii MHA. Obecny stan kadrowy wynika z przygotowań do wprowadzenia nowego regulaminu organizacyjnego. Jednym z jego założeń jest przynajmniej dwuosobowa obsada działów merytorycznych. W przypadku Działu Archeologii są to obecnie 3 osoby, jednak dwie z nich mają osobne, dodatkowe, mocno angażujące funkcje, zatem można stwierdzić, że w tym dziale nadal występuje niedobór, zważywszy na status zbiorów archeologicznych w obrębie całego Muzeum. Z pewnością w ostatnich latach nastąpił największy wzrost liczebności w grupie przewodników/ edukatorów, co umożliwiło wyłącznie doraźne korzystanie z usług osób

zatrudnianych w tym charakterze na umowy cywilno-prawne. Usprawnienia pracy pionu administracyjnego oraz wdrożenie zespołów pracujących w każdym z oddziałów (w Pałacu Wielopolskich pozostała jedna osoba, spośród pracujących tam uprzednio) jest procesem, który trudno uznać za zakończony, ale wydaje się, że obecnie załoga MHA stanowi w większości grupę identyfikującą się z misją i działalnością Muzeum. Niedobór, który w obecnych uwarunkowaniach będzie trudno uzupełnić stanowi liczebność osób działających w sferze wizerunku i promocji. Dział ten jest mocno obciążony pracą, zatem wydaje się wskazane jego wzmocnienie kadrowe, jeśli tylko pojawią się takie możliwości.

W obecnych realiach budżetowych możliwe wydaje się ostrożne prognozowanie wzrostu zatrudnienia o 1 osobę rocznie do osiągnięcia poziomu 38 osób w roku 2028. Docelowo liczba 40 – 45 pracowników Muzeum wydaje się optymalna przy założeniu zwiększenia zakresu jego działalności, czyli np. przyłączeniu kolejnego oddziału Muzeum. Oczywiście te plany mogą ulec zmianie w zależności od faktycznego wzrostu wsparcia udzielonego przez Organizatorów, stopnia inflacji, ale również zależnie od wzrostu przychodów własnych jednostki. Te ostatnie bowiem będą miały wpływ na stopień zaangażowania dotacji podmiotowej w pokrycie pozostałych kosztów funkcjonowania Muzeum, poza wynagrodzeniami.

Trzeba nadmienić, że ze względu na realizację zadań takich jak „Zwiększenie dostępności do Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim poprzez poprawę infrastruktury Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki oraz Pałacu Wielopolskich”, niezbędne były i są osoby, które potrafiłyby koordynować zadania inwestycyjne w imieniu Muzeum, co wiąże się z czasowym wyłączeniem ich z innych obowiązków określonych w angażu. W zespole Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki pracuje obecnie jedna osoba pilotująca formalnie realizowane projekty inwestycyjne, wspierana przez pomoc prawną oraz dwóch innych pracowników. Muzeum korzysta z szeregu usług obcych o charakterze stałym, które też są istotnym składnikiem kosztów jego funkcjonowania, chociaż bezosobowym. Usługi te dotyczą spełniania wymogów ustawy prawo geologiczne i górnicze (Kierownik Ruchu i dwóch specjalistów-górników), ochrony danych osobowych, doradztwa prawnego, serwisów urządzeń, ale przede wszystkim ochrony mienia. Ten ostatni rodzaj usług stanowi największy koszt w skali roku, chociaż zakres usług został zweryfikowany i ograniczony do niezbędnego minimum, gwarantującego bezpieczeństwo obiektów i zbiorów.

Dokonane jeszcze w roku ubiegłym symulacje kosztów zatrudnienia własnych pracowników ochrony, spełniających wymagania wynikające z przepisów, wskazują, że Muzeum przynajmniej jeszcze przez jakiś czas będzie musiało posilkować się usługami zewnętrznymi świadczonymi przez podmioty obecne na rynku, wybieranymi w trybie postępowań określonych ustawą pzp. Pozostałe usługi obce wiążące się z tzw. stałą obsługą mogą być świadczone, albo (tak jak dotychczas) w ramach terminowych umów, albo też doraźnych zleceń, gdyż w większości ich roczny koszt nie przekracza kwoty progu określonego wewnętrznym regulaminem zakupów.

Finanse

Podstawą finansowania Muzeum Historyczno-Archeologicznego w Ostrowcu Świętokrzyskim jest dotacja podmiotowa udzielana przez Powiat Ostrowiecki oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W przewidywaniach na rok 2025 przewidziano kwoty po 1.900.000 zł od każdego z Organizatorów, chociaż w prognozie budżetowej uzyskanej ostatnio od MKiDN kwota przyznana to 1.890.000 zł, ale trwają jeszcze ostateczne ustalenia w tej sprawie w związku z deklaracją Powiatu o zapewnieniu dotacji w wysokości 1.900.000. W stosunku do sytuacji z roku 2019, kiedy dotacja podmiotowa zapewniana wyłącznie przez Powiat wynosiła 1.300.000 zł, można odnotować prawie trzykrotny wzrost. Dotacje podmiotowe organizatorów umożliwiły wzrost zatrudnienia, który umożliwił rzeczową realizację misji Muzeum.

W obecnych uwarunkowaniach trudno sobie wyobrazić funkcjonowanie obu oddziałów w oparciu o załogę liczącą 23 osoby. Środki z dotacji podmiotowej umożliwiają *de facto* pokrycie podstawowych kosztów

funkcjonowania jednostki – jednakże głównie związanych z wynagrodzeniami pracowników wraz z pochodnymi i częścią kosztów użytkowania obiektów. Uzupełnienie niedoborów zapewniają wpływy z podstawowej działalności statutowej i działalności gospodarczej, które osiągnęły już w roku ubiegłym poziom ok. 850.000 zł czyli w stosunku do roku 2019, kiedy kwota ta wynosiła ok. 440.000 zł notujemy dwukrotny wzrost. Wiąże się to, nie tylko z inflacją, ale też z faktycznym wzrostem wpływów wynikającym z uruchomienia sklepików muzealnych w znacznej mierze sprzedających pamiątki wytwarzane przez pracowników Muzeum czy z otwarcia kawiarenki w Krzemionkach. W niewielkim stopniu przychody są związane ze świadczonymi usługami na zewnątrz, ale np. wykonywanie konserwacji zabytków będących depozytem WKZ należy także tutaj odnotować. Darowizny czy sponsoring stanowią pewien procent przychodów MHA, ale jak dotąd jest on nieznaczący. Zakup sprzętu, przygotowanie części spośród czasowych ekspozycji muzealnych, konserwacja składników zbiorów, a zwłaszcza wydarzenia plenerowe, miały dotychczas źródło finansowania w postaci dotacji celowych MKiDN, chociaż było to źródło uzupełniane środkami własnymi. Oczywiście w ostatnich latach zaistniały okoliczności obiektywne wzrostu kosztów funkcjonowania jednostki, które wymagały wnioskowania o jednorazowe zwiększenie dotacji podmiotowej. W roku ubiegłym takie wsparcie MHA otrzymało z MKiDN, a w roku bieżącym wystąpiono do obu organizatorów. Obecnie wsparcie przyznał Powiat Ostrowiecki i Muzeum oczekuje na odpowiedź Ministerstwa. Należy przypuszczać, że w związku z wahaniami cen towarów i usług, wzrostem najniższej krajowej płacy, inflacją czy innymi okolicznościami, podobne konieczności zaistnieją w latach kolejnych. Muzeum jest jednostką prowadzącą działalność nie nastawioną na osiągnięcie zysku. W związku z tym warto zauważyć, że wskaźnik maksymalny 17% przychodów własnych uznawany jest wg badań ekonomiki muzeów w Europie Zachodniej za górną granicę umożliwiającą realizację ich misji. Osiągane 850.000 zł w stosunku do dotacji podmiotowej w kwocie 3.800.000 zł stanowi ok. 22% budżetu. Nawet uwzględniając ewentualne dotacje celowe w łącznej kwocie 500.000 zł, przychody własne jednostki będą kształtować się powyżej podanego wcześniej wskaźnika.

Z pewnością zwiększeniu przychodów własnych jednostki może służyć najem krótkoterminowy pomieszczeń i terenu (konferencje, spotkania integracyjne), jednakże nie mogą to być działania utrudniające działalność statutową czy mocno w nią ingerujące. Wydaje się, że można korzystać z rozwiązań przyjętych przez Muzeum Narodowe w Kielcach (śluby cywilne w Ogrodzie Włoskim), ale w przypadku Pałacu Wielopolskich będzie to możliwe dopiero w 2026 roku po zakończeniu rewitalizacji Parku Pałacowego. Najmy komercyjne w przypadku Krzemionek mogą dotyczyć osady pradziejowej i jej otoczenia, które można z powodzeniem wykorzystać jako plan filmowy produkcji historycznych czy fantasy. W takich przypadkach należy również unikać kolizji z istotnymi składnikami prowadzonej jednocześnie działalności statutowej jednostki.

Ostatnie informacje z Departamentu Dziedzictwa Kulturowego MKiDN wskazują, że na działania o charakterze bardziej stałym, czyli stanowiącym stały składnik realizacji misji (wystawy, wydarzenia) planowane jest przeniesienie dotychczasowych kwot dotacji celowych do dotacji podmiotowej jednostki zapewnianej przez Ministerstwo. Ze względu na fakt, że jest to projekt, trudno obecnie prezentować rozdysponowanie potencjalnie przyznanych środków. Nie wiadomo bowiem, w jakim procencie będą w nim uwzględniane kwoty wnioskowane przez MHA – np. w roku bieżącym i czy dla tych obliczeń nie zostaną wykorzystane kwoty przyznanych dotacji celowych. Nie wiadomo także, czy będą to symulacje oparte na stanie z roku bieżącego, czy MKiDN weźmie pod uwagę także lata poprzednie.

Wziąwszy pod uwagę istniejące obecnie uwarunkowania rynkowe, jako bezpieczny dla jednostki poziom finansowania przez dotację podmiotową od organizatorów można wskazać ok. 4 mln. zł czyli po 2 mln. zł zapewniane przez każdego organizatora. Realizacja powyższego może być utrudniona przede wszystkim za względu na obecną strukturę przychodów Powiatu Ostrowieckiego, dla którego może być dość trudne przekroczenie progu 2 mln. zł wydatkowanych na ten cel, pomimo, iż w projekcie finansowania Muzeum w roku 2019 wzrost finansowania był zakładany, jednakże nie uwzględniono wówczas czynników społeczno-ekonomicznych, które zaistniały zwłaszcza w latach 2022-2024 powodując znaczący wzrost kosztów.

Odbiorcy oferty Muzeum

Odbiorcami oferty muzealnej w przypadku Pałacu Wielopolskich w Częstocicach są głównie mieszkańcy miasta Ostrowca Świętokrzyskiego i okolic, mieszkańcy województwa świętokrzyskiego, później zaś turyści z terenu Polski i turyści zagraniczni. Inną charakterystykę posiadają odbiorcy oferty Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki, gdzie obserwujemy większe zainteresowanie turystów krajowych, następnie przybyłych z regionu świętokrzyskiego i okolic Ostrowca oraz coraz bardziej znaczącą grupę stanowią turyści zagraniczni zaglądający także częściej do Krzemionek po zakończeniu okresu pandemii COVID. W ciągu ostatnich lat ukonstytuowała się też liczna grupa mieszkańców miejscowości położonych w rejonie krzemionkowskiego pola górniczego, aktywnie wspierająca działalność Muzeum i uczestnicząca w organizowanych przez nie wydarzeniach. Do nich też Muzeum wychodzi z elementami swej działalności realizowanymi w miejscowościach położonych w dolinie Kamiennej. Można zatem stwierdzić, że adresatem oferty muzealnej, jako całości, jest obecnie w większym stopniu ogół społeczności, niż jedynie mieszkańcy regionu czy powiatu, co wydaje się dość istotne przy definiowaniu misji muzeum. Wynika to nie tylko z wpisu na Listę UNESCO, chociaż wizerunkowo ma on bardzo duże znaczenie. Szersze otwarcie Muzeum na ww. ogół jest efektem wielu czynników, łącznie z ww. wpisem. Trzeba jednak wśród tych sprawczych czynników wskazać dość szeroką ofertę edukacyjną MHA obejmującą warsztaty, lekcje muzealne, prelekcje, wydarzenia plenerowe, konferencje a także silniejszy niż uprzednio nacisk położony na edukację przyrodniczą. Z pewnością takiemu bardziej powszechnemu odbiorowi działalności Muzeum służą materiały udostępniane w mediach społecznościowych, audycje radiowe i telewizyjne oraz realizowane bezpośrednio przez jednostkę materiały filmowe. Frekwencja zwiedzających jest tylko częściowym odbiciem obecnego oddziaływania MHA na zewnątrz, gdyż zainteresowanie przekazywanymi treściami np. za pośrednictwem mediów, nie musi być równoznaczne z decyzją o odwiedzeniu Muzeum, albo taki efekt może być znacznie opóźniony w stosunku do przyswojenia ww. treści przez potencjalnego zwiedzającego.

Niewątpliwie dla właściwego rozpoznania trendów i potrzeb zwiedzających należy przeprowadzić bardziej szczegółowe badania. Stopień identyfikacji społeczności lokalnej z Krzemionkami był przedmiotem świeżo obronionej pracy magisterskiej w Instytucie Socjologii UJ. Jest to jednak etap pierwszy - rodzaj wskazówki dla Muzeum, w jakim stopniu należy potrzeby i oczekiwania odbiorców uwzględnić, aby uzyskać większy stopień akceptacji dla działalności MHA. Brak jednak podobnej analizy dla Pałacu Wielopolskich. Dlatego z pewnością istnieje konieczność pozyskania bardziej szczegółowych danych o preferencjach odbiorców, np. poprzez ankietowanie. Rzecz jasna nie wszystkie wskazane przez takie badania oczekiwania zwiedzających będą mogły być spełnione, ale rozpoznanie tych oczekiwań da możliwość większej niż dotychczas partycypacji społecznej w kreowaniu oferty muzealnej.

Organizacja pracy Muzeum i współpraca z innymi podmiotami

- Wprowadzenie nowego **Regulaminu Organizacyjnego** zaprojektowanego w oparciu o statut nadany Muzeum po zawarciu umowy o współprowadzeniu jednostki z MKiDN – **2025 rok**.
- Przygotowanie i wprowadzenie **Strategii Muzeum** w zakresie kształtowania zbiorów i pozyskiwania nowych ich składników oraz kierunków rozwoju Muzeum i oddziaływania oferty muzealnej, a także jej wzbogacania – **2025 i 2026 rok**.
- Weryfikacja, tworzenie i aktualizacja innych regulacji wewnętrznych – **działanie stale**.
- Aktualizacja planu ochrony muzealiów i obiektów MHA w obu oddziałach – **lata 2025/2026**.
- Zakup programu informatycznego do inwentaryzacji zbiorów muzealnych w oparciu o dotację celową – **2025 rok**. Wprowadzanie danych do programu – **działanie stale**.
- Inwentaryzacja majątku MHA i zbiorów muzealnych **w terminach ustawowych**.
- Digitalizacja zbiorów muzealnych. Wybór metodologii i urządzeń (np. połączenie dokumentacji fotograficznej/ fotogrametrycznej ze skanowaniem laserowym). Pozyskanie środków na zakup urządzeń i organizacja pracowni – **2025/ 2026**. Opracowanie schematu działania dla poszczególnych kategorii muzealiów i wdrażanie – **działanie stale**.
- Kontynuacja szkoleń merytorycznych dla pracowników Muzeum dotyczących zasobów kulturowych regionu, terenu powiatu oraz obu oddziałów muzealnych – **działanie stale**.

- Organizacja wyjazdów szkoleniowych dla pracowników do miejsc i placówek położonych w regionie i poza nim – **raz lub dwa razy do roku** (wczesna wiosna lub jesień).
- Bieżące szkolenia w związku z aktualizacjami, zmianami lub wprowadzaniem nowych przepisów – **działanie stałe**.
- Kontynuacja wykonywania przez pracowników Muzeum unikalnych form pamiątek dla zwiedzających z różnych materiałów. Opracowywanie nowych wzorów pamiątek i ich powielanie na potrzeby sklepu muzealnego i promocji jednostki – **działanie stałe**.
- Dalsze poszerzenie oferty muzealnej poprzez opracowywanie nowych form zwiedzania oraz „pakietów” obejmujących zwiedzanie i zajęcia warsztatowe – **działanie stałe**.
- Poszukiwanie właściwych rozwiązań technicznych umożliwiających lepszą komunikację zwiedzających z przewodnikami w obu oddziałach (rozpoznanie systemów audio-guide uzupełniających przekaz lub indywidualnych systemów nagłaśniających) – **2025/2026**.
- Przekształcenie „Kawiarenki Krzemionkowskiej” w źródło stałego przychodu dla Muzeum poprzez dzierżawę – **działanie sezonowe (kwiecień – październik) lub całoroczne**.
- Kontynuacja wypasu owiec (5-6 szt.) w ramach istniejących uprawnień gospodarczych na terenie osady pradziejowej w Krzemionkach i polu górniczym w części administrowanej przez Muzeum pod warunkiem uzyskania możliwości zwiększenia zatrudnienia o osobę zajmującą się głównie opieką nad zwierzętami (np. umowa-zlecenie) – **działanie sezonowe o charakterze stałym**.
- Kontynuacja czynnych działań ochronnych zgodnie z Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i w porozumieniu z RDOŚ poprzez usuwanie gatunków inwazyjnych i nadmiernie rozrośniętego podszytu, wypas owiec na polu górniczym czy zmniejszenie zacienienia koronami drzew – **działanie stałe** wykonywane w okresach dopuszczalnych odrębnymi przepisami.
- Kontynuacja działalności
- Kontynuacja organizacji okolicznościowych koncertów realizowanych w Pałacu Wielopolskich – **corocznie** jeden lub dwa koncerty.
- Kontynuacja organizacji wystaw czasowych w obu oddziałach: **2-3 wystawy rocznie** w Muzeum Archeologicznym i Rezerwacie Krzemionki; **3-4 wystawy rocznie** w Pałacu Wielopolskich w Częstocicach.
- Zakończenie prac koncepcyjnych nad częścią historyczną wystawy głównej w Pałacu Wielopolskich w Częstocicach i realizacja wystawy w oparciu o dotację celową – **2025/2026**.
- Stopniowe zwiększanie liczebności załogi muzealnej do **38 osób**, co finalnie umożliwi lepszą organizację pracy, a zwłaszcza zapobieganie sytuacjom związanym z absencją pracowników wynikającą z urlopów lub zwolnień chorobowych – **do roku 2028**.
- Poprawa sytuacji finansowej jednostki i jej stabilizacja poprzez coroczną waloryzację dotacji podmiotowej. Zapobieganie nadmiernemu spłaszczeniu płac w związku z inflacją oraz bieżące regulowanie zobowiązań wobec US, ZUS i kontrahentów – **działanie stałe**.
- Stopniowe zwiększanie przychodów własnych wynikające z sumy działań o charakterze gospodarczym (sprzedaż biletów, działalność sklepików muzealnych, w tym internetowego, wynajem powierzchni czy pomieszczeń, ew. działania zlecone - np. badania, opracowania czy konserwacja oraz organizacja wydarzeń dedykowanych np. przedsiębiorcom) – **działanie stałe i okazjonalne**.
- Starania o pozyskanie wsparcia pozabudżetowego – sponsoringu – w postaci okazjonalnego mecenatu dla wydarzeń i ekspozycji oraz ewentualnego stałego partnerstwa w różnych działaniach podejmowanych przez Muzeum – **działanie okazjonalne i stałe**.
- Dalsze pozyskiwanie środków z budżetu Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków na badania archeologiczne oraz konserwacje zabytków archeologicznych przechowywanych w Muzeum – **działanie stałe**.
- Dalsze pozyskiwanie depozytów Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do zbiorów MHA – znalezisk przypadkowych i pochodzących z legalnych poszukiwań zabytków oraz materiałów z badań archeologicznych – **działanie stałe**.

- Kontynuacja badań archeologicznych i przyrodniczych – zwłaszcza na terenie Rezerwatu Przyrody „Krzemionki Opatowskie”, terenach komponentów dobra UNESCO i w ich strefach buforowych oraz na stanowiskach w regionie, które potencjalnie zwiększą zasoby muzealne – **działania stale**.
- Prowadzenie kwerend historycznych dotyczących przeszłości Ostrowca i regionu. Pozyskiwanie muzealiów, w tym dokumentów – **działanie stale**.
- Kontynuacja konserwacji muzealiów Działu Sztuki i Rzemiosła Artystycznego i Działu Historii oraz Działu Archeologii i Działu Przyrody w oparciu o dotacje celowe – **działanie stale**.
- Dalsze opracowywanie wyników badań prowadzonych przez MHA i jego pracowników – **działanie stale**.
- Opracowywanie zabytków archeologicznych stanowiących depozyt ŚWKZ i stopniowe występowanie o przekazanie ich na własność Muzeum – **działanie stale**.
- Zakończenie badań archeologicznych przy Pałacu Wielopolskich w Częstocicach **w roku 2025**. Opracowanie wyników badań i przygotowanie opracowania monograficznego – **do 2028/ 2029 roku**.
- Kontynuacja współpracy w zakresie dodatkowej oferty gastronomicznej dla zwiedzających z Kołami Gospodyń Wiejskich – **działanie sezonowe i okazjonalne**.
- Kontynuacja współpracy z organizacjami pozarządowymi i lokalną społecznością w zakresie promocji i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego, a także przy przygotowywaniu wspólnych projektów mogących w różny sposób wesprzeć działalność Muzeum – **działanie stale**.
- Użyczenie przestrzeni muzealnej dla organizacji spotkań oraz zajęć pogłębiających związek Muzeum z lokalną społecznością oraz dla działań ponadlokalnych realizowanych przez organizacje pozarządowe na terenie obu oddziałów – **działanie stale**.
- Użyczenie przestrzeni i pomoc lokalnym stowarzyszeniom w organizacji wydarzeń sportowych w okolicach Rezerwatu Krzemionki Opatowskie – **działanie stale**.
- Kontynuacja współpracy z Instytutem Archeologii UJ i Instytutem Archeologii i Etnologii PAN oraz Polskimi Fabrykami Porcelany „Ćmielów” i Chodzież” S.A. (na mocy zawartych uprzednio porozumień o współpracy) – **działania stale**.
- Kontynuacja współpracy barterowej dot. wzajemnej promocji z Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach, Muzeum Zamkowym w Sandomierzu, Muzeum Regionalnym w Pińczowie, Osadą Neolityczną w Kopcu, Żywym Muzeum Porcelany w Ćmielowie, Nadleśnictwem Ostrowiec Świętokrzyski, Jaskinią Raj, Fundacją Promocji Regionu Świętokrzyskiego i Bałtowskim Kompleksem Turystycznym. Pozyskiwanie nowych partnerów do wzajemnego świadczenia usług reklamowych – **działanie stale**.
- Współpraca z Nadleśnictwem Ostrowiec Świętokrzyski celem zapewnienia poprzez wspólnie podejmowane inicjatywy optymalnych warunków dla ochrony zasobów kulturowych i przyrodniczych znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych – **działanie stale**.

Promocja, edukacja, działalność wydawnicza

- Dalsze upowszechnianie i doprecyzowanie systemu identyfikacji wizualnej obu oddziałów Muzeum z uwzględnieniem elementów wytworzonych w latach 2022-2024 (m.in. logotypy, czcionka, kolorystyka dominująca dla przekazu reklamowego danego oddziału) – **działanie stale**.
- Kontynuacja wprowadzania znaków drogowych z informacjami o oddziałach muzealnych na drogach gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych, jak również ewentualna wymiana starych oznaczeń – **do końca 2030 roku**.
- Kontynuacja formy promocji dla obu oddziałów muzealnych poprzez nową stronę internetową MHA i profilowanie na portalu Facebook (profile MHA, Pałac Wielopolskich i Krzemionki) – **działanie stale**.
- Wykonanie wersji obcojęzycznych (angielskiej, niemieckiej i francuskiej oraz ew. ukraińskiej) strony internetowej MHA i ich publikacja – **stopniowo do końca 2026 roku**.

- Kontynuacja promocji Krzemionkowskiego Regionu Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego poprzez użyczenie na zewnątrz wystawy powstałej w roku 2024 „Krzemionki. Pradziejowe kopalnie krzemienia pasiastego” – **działanie kilkuletnie**.
- Kontynuacja dystrybucji i sprzedaży przez Muzeum unikalnych wyrobów z krzemienia pasiastego pochodzącego ze współczesnych korytarzy trasy podziemnej. Dalsza promocja pełnej odrębności tego rodzaju pamiątek wykonanych z surowca krzemionkowskiego od innych form jubilerskich obecnych na rynku (sygnowanie każdego produktu logotypem Muzeum) – **działanie stałe**.
- Wznowienie wydawania materiału promocyjnego pn. „Kuryer Krzemionkowski” w formie gazety drukowanej każdorazowo w nakładzie kilku tysięcy egzemplarzy, stylizowanej na prasę z okresu międzywojennego. Dystrybucja gazety poprzez regionalne instytucje kultury, ale także znaczące jednostki poza regionem - **jeden numer rocznie** – przed rozpoczęciem sezonu turystycznego.
- Testowanie nowych form edukacji na terenie osady pradziejowej w Krzemionkach oraz na obszarze Rudzkiego Parku Kulturowego i w innych lokalizacjach w postaci widowisk historycznych, nowych form warsztatów i laboratoriów – **działanie stałe**.
- Kontynuacja form edukacji dotyczących historii Ostrowca i okolic w formie spacerów tematycznych prowadzonych przez pracowników Muzeum – **działanie stałe**.
- Kontynuacja współpracy MHA z Muzeum Przyrody i Techniki poprzez realizację wspólnie ze Świętokrzyskim Stowarzyszeniem Dziedzictwa Przemysłowego warsztatów archeologicznych „Żelazne Korzenie” odbywających się w Starachowicach – **corocznie na początku czerwca**.
- Przygotowanie projektu multimedialnego o charakterze promocyjno-edukacyjnym dedykowanego „pracowitym rzekom” – Czarnej i Kamiennej we współpracy z Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach oraz Zabytkowym Zakładem Hutniczym w Małcu – **2025/ 2026**.
- Wykonanie skaningu laserowego części trasy turystycznej zmodyfikowanej po zakończonym projekcie „Zwiększenie dostępności do Muzeum Historyczno-Archeologicznego poprzez poprawę infrastruktury Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki oraz Pałacu Wielopolskich”. Przygotowanie w oparciu o skaniny materiałów VR służących promocji miejsca oraz edukacji i wirtualnemu zobrazowaniu obiektów standardowo niedostępnych dla zwiedzających (np. kopalnia nr 4) – **2025/2026**.
- Kontynuacja form plenerowych spotkań promocyjno-edukacyjnych w Krzemionkach w postaci „Krzemionkowskich Spotkań z Epoką Kamienia” i „Ostrowieckiego Festiwalu Kultury Prehistorycznej i Antycznej” – **corocznie w lipcu i w sierpniu**.
- Kontynuacja regularnych spotkań pn. „Sobota w Muzeum” jako cyklicznej oferty edukacyjnej jednostki – **działanie stałe**.
- Przygotowywanie scenariuszy, reżyseria i realizacja kolejnych materiałów filmowych dotyczących dobra światowego dziedzictwa UNESCO oraz innej problematyki związanej ze zbiorami i działalnością Muzeum – **działanie stałe, okazjonalne**.
- Organizacja webinarów i wykładów online o zasobach muzealnych, dziedzictwie kulturowym regionu czy problematyce naukowo-badawczej zajmującej pracowników MHA – **działanie stałe, okazjonalne**.
- Organizacja warsztatów, seminariów i konferencji o zasięgu krajowym i międzynarodowym (np. Ostrowieckie Spotkania Historyczne – kilkakrotnie w ciągu roku, International Flintknapping Symposium – koniec maja 2025). – **działanie stałe, okazjonalne**.
- Przygotowywanie autorskich warsztatów i spotkań związanych z promocją zasobów Muzeum oraz ogólnoeuropejskim dziedzictwem kulturowym – **działanie stałe, okazjonalne**.
- Kontynuacja współorganizacji (ze Stowarzyszeniem MOST) konferencji pn. „Pacjent Przyroda” w Krzemionkach – **corocznie we wrześniu lub październiku**.
- Przygotowywanie publikacji ukazujących się z afiliacją Muzeum oraz wygłaszanie referatów i prelekcji na konferencjach międzynarodowych lub krajowych seminariach i spotkaniach – **działanie stałe, okazjonalne**.
- Kontynuacja działalności wydawniczej Muzeum poprzez redagowanie kolejnych tomów „Silex et Ferrum” jako stałej serii wydawniczej MHA – **działanie stałe w cyklu rocznym**.

- Dalsza intensyfikacja kontaktów z mediami, celem zwiększenia liczby doniesień o działalności MHA – **działanie stałe**.

Zabezpieczanie statusu dobra UNESCO

- Monitoring sytuacji na terenie wszystkich komponentów Krzemionkowskiego Regionu Prehistorycznego Górnictwa Krzemienia Pasiastego wpisanego w lipcu 2019 r. na Listę UNESCO. Diagnoza problemów w obrębie stref buforowych dobra UNESCO: Prowadzenie korespondencji, inicjacja spotkań i poszukiwanie właściwych rozwiązań wobec wniosków inwestycyjnych czy innych zagrożeń dla statusu dobra – **działania stałe i okazjonalne**.
- Pogłębianie współpracy z lokalną społecznością w zakresie promocji i właściwego wykorzystania terenów dobra UNESCO, Rudzkiego Parku Kulturowego i innych obszarów, które znajdują się w zakresie zainteresowania Muzeum ze względu zasoby dziedzictwa. Wsparcie merytoryczne wniosków lub zażaleń kierowanych przez mieszkańców do urzędów lub instancji odwoławczych w związku z zagrożeniami dla statusu dobra – **działania stałe i okazjonalne**.
- **Działania w trybie ciągłym** dotyczące formalnego zabezpieczenia obszaru wpisanego na Listę UNESCO we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Kielcach, DOZ MKiDN oraz NID, zwłaszcza przy przygotowaniu rozwiązań legislacyjnych dotyczących ustalenia właściwej formy ochrony dla stref buforowych dobra w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- Rozszerzenie zakresu działalności Działu Opieki nad Dobrem Światowym celem realizacji zadań przypisanych Muzeum w ramach Planu Zarządzania Krzemionkowskiego Regionu Pradziejowego Górnictwa Krzemienia Pasiastego.

Inwestycje

- Realizacja projektu „Zwiększenie dostępności do Muzeum Historyczno-Archeologicznego poprzez poprawę infrastruktury Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki oraz Pałacu Wielopolskich” – prace budowlane, uzgodnienia z Projektantem, Inżynierem Kontraktu oraz Wykonawcą dotyczące bieżących problemów na budowach w Krzemionkach i Pałacu Wielopolskich (2019-2023). Wykonanie robót dodatkowych niwelujących usunięcie z projektu części projektowanych prac – głównie w odniesieniu do Pałacu Wielopolskich (m.in. winda dla niepełnosprawnych, parkiet taflowy, zabezpieczenie tarasu północnego). Nadzór nad badaniami archeologicznymi prowadzonymi przez Muzeum w związku z inwestycją (2019-2022). Przeprowadzenie w ramach projektu postępowania w sprawie wyłonienia wykonawcy wystawy stałej w Krzemionkach (wraz z orzeczeniem KIO odrzucającym odwołanie od wyników postępowania złożone przez jednego z oferentów). Budowa wystawy stałej „Władcy Krzemienia” w trybie zaprojektuj i wybuduj (2021). Realizacja kilkuczęściowego postępowania na dostawę wyposażenia dla Muzeum w ramach projektu (2022-2023).
- Uzyskanie możliwości zmiany kwalifikowalności wydatków w ramach rozliczania projektu „Zwiększenie dostępności do Muzeum Historyczno-Archeologicznego poprzez poprawę infrastruktury Muzeum Archeologicznego i Rezerwatu Krzemionki oraz Pałacu Wielopolskich”, co zaowocowało pozyskaniem zwrotu poniesionych nakładów w kwocie **3.491.659, 35 zł** na rzecz Organizatora, czyli Powiatu Ostrowieckiego, który zapewnił wkład własny do projektu oraz sfinansował jego składniki uprzednio wycofane z realizacji.
- Zainicjowanie i realizacja remontu struktur na terenie tzw. osady pradziejowej w Krzemionkach, w tym:

- Odbudowa (pełna wymiana konstrukcji drewnianej) zawalanej tzw. komory ofiarniczej w obrębie rekonstrukcji grobowca z Broniszowic (2020).
- Realizacja budowy wcześniej nieukończonego budynku powstałego na podstawie badań osady kultury amfor kulistych w Sicinach – budowa ścian, renowacja konstrukcji dachu, całkowita wymiana pokrycia dachu i przystosowanie na potrzeby schronienia dla owiec (2020).
- Budowa wiaty zabezpieczającej rekonstrukcję pieca garncarskiego z Gawrońca (2021) oraz rozpoczęcie przebudowy pieca (2023).
- Remont znacznego fragmentu ogrodzenia osady pradziejowej poprzez wymianę konstrukcji plecionkowej na tzw. żywopłot Benjesa (2021-2022).
- Wymiana furt wejściowych na teren osady pradziejowej (2023).
- Remont rekonstrukcji budynku kultury mierzanowickiej powstałego na podstawie wyników badań w Brzeziu – naprawy ścian i wymiana pokrycia dachowego (2023).
- Rozpoczęcie budowy wiaty na potrzeby zabezpieczenia sprzętu ruchomego (stoły, ławy) oraz dla przeprowadzania plenerowych zajęć edukacyjnych (2023).
- Kontynuacja działań remontowych w roku 2024.
- Realizacja remontu ekspozycji w obrębie pawilonu „Wojciech” w Krzemionkach – wymiana obudowy szybu górniczego i pokrycia klety (rekonstrukcja zadaszenia) nad szybem oraz naprawa i renowacja bariery oddzielającej zwiedzających od ekspozycji (2021).
- Działanie ciągle polegające na bieżących drobnych remontach, usprawnieniach i wymianie zużytych składników infrastruktury technicznej w obu oddziałach.

Działalność badawcza i inne

- Kontynuacja badań zasobów przyrodniczych Rezerwatu Krzemionki Opatowskie poprzez badania własne i zlecone. Dalsze rozpoznanie chiropterofauny poprzez badania liczebności i zróżnicowania gatunkowego nietoperzy w rezerwacie krzemionkowskim.
- Wznowienie działalności badawczej poprzez realizację wykopalisk w związku z inwestycją przy Pałacu Wielopolskich w Częstocicach, badań nieinwazyjnych na tzw. komponencie C w Krzemionkach, a także rozpoznania na terenie kompleksu wielokulturowego w Jastkowie, gm. Ćmielów.

Założenia finansowe realizacji Programu działalności dyrektora Muzeum w latach 2025-2032

	Wydatki w latach							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Budżet organizatora (Powiat Ostrowiecki)	1 900 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000	1 900 000
Budżet Ministra Kultury i Dz. Narod.	1 890 000	1 890 000	1 890 000	1 890 000	1 890 000	1 890 000	1 890 000	1 890 000
Przychody własne MHA	970 000	980 000	990 000	990 000	990 000	990 000	990 000	990 000
Planowane wydatki ogółem	4 760 000	4 770 000	4 780 000	4 780 000	4 780 000	4 780 000	4 780 000	4 780 000

Założenia finansowe nie obejmują dotacji celowych, które mogą być przyznane w związku z realizacją programów, badań i innych działań w ramach zadań dodatkowych realizowanych przez Muzeum.

UZASADNIENIE

Stosownie do art. 15 ust.5 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. 2024 r. poz. 87) organizator instytucji kultury przed powołaniem dyrektora zawiera z nim odrębną umowę w formie pisemnej, w której strony określają warunki organizacyjno-finansowe działalności tej instytucji oraz program jej działania. Charakter umowy i zawarte w niej informacje stanowią ustandaryzowanie ilościowe i jakościowe informacji o aktualnym stanie instytucji, a także na sformułowanie i przyjęcie programu działania z zachowaniem oczekiwanych przez Organizatora ram dotyczących wizji, celów i planów Dyrektora na czas pełnienia przez niego funkcji. Umowa w przyjętym kształcie pozwala Organizatorowi monitorować zachodzące procesy i postęp w realizacji przyjętych celów, pomoże oceniać działalność instytucji oraz ułatwi opracowywanie i przyjmowanie rocznych planów finansowych. Umowa wchodzi w życie z dniem powołania dyrektora, a odmowa zawarcia umowy przez kandydata na stanowisko dyrektora instytucji kultury powoduje jego niepowołanie na to stanowisko. Przedmiotowa umowa została uzgodniona z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który w świetle umowy zawartej w Warszawie w dniu 20 grudnia 2021 r. w sprawie prowadzenia jako wspólnej instytucji kultury – Muzeum Historyczno-Archeologicznego jest organem współprowadzącym i współfinansującym.